

**ПРОГРАМА ЗА ДОКТОРАНТСКИ ИЗПИТ
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.8. ИКОНОМИКА
МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА ***

- 1. Класически теории за международната търговия** (1,2), (1,3), (2,3)
  - Възгледи на меркантилистите за международната търговия. Механизъм на Хюм.
  - Модел на еднофакторна икономика. Концепция на абсолютните търговски предимства на Адам Смит.
  - Допускания в модела на Дейвид Рикардо. Концепция за сравнителните търговски предимства.
  - Сравнителни търговски предимства при модел с повече от една стоки, транспортни разходи и нетъргуеми стоки.
- 2. Неокласически теории за международната търговия** (1,8), (1,9), (2,5)
  - Модел на двуфакторна икономика. Допускания в модела на Хекшир-Олин.
  - Факторна надареност и теорема на Хекшир-Олин.
  - Теорема за изравняване на факторните цени на Самуелсон. Теорема на Столпер-Самуелсон и теорема на Рибзински.
  - Емпирични доказателства на модела Хекшир-Олин. Парадокс на Леонтиев.
- 3. Съвременни теории за международната търговия** (2,2), (2,7), (2,8)
  - Гравитационен модел. Приложение на модела.
  - Външни икономии от мащаба и избор на място за производство.
  - Междурегионална търговия и икономическа география.
  - Експортни решения, аутсорсинг и многонационални предприятия. Търговски разходи и дъмпинг.
- 4. Външнотърговска политика** (1,13), (2,9)
  - Тарифни ограничения на световната търговия. Мита и видове мита. Измерване на степента на защита.
  - Ограничения върху вноса на стоки: вносна квота, споразумения за разпределение на пазарите, изисквания за местно участие в производството, технически норми и стандарти и политика на държавни поръчки.
  - Нетарифни ограничения върху износа на стоки: доброволни експортни ограничения.
  - Финансови инструменти на външнотърговската политика. Вътрешни и експортни субсидии.

---

* Посещенията на занятията по дисциплината „Международна икономика“ в Стопанския факултет биха подпомогнали подготовката за докторантския изпит.

- 5. Статични ефекти от външнотърговската политика** (1,14), (2,9)
- Специфики на малката и голямата икономика. Потребителски, производствен и обществен излишък.
  - Статични ефекти от налагането на мита, вносни квоти и експортни субсидии в малка и голяма икономика. Графично и аналитично представяне.
  - Изводи за възможностите на външнотърговската политика в съпоставителен план.
  - Примери за използване на инструментите на външнотърговската политика.
- 6. Политическа икономия на международната търговия** (1,15), (1,16), (1,17), (2,10)
- Либерализация на международната търговия. Аргументи в защита на свободната търговия.
  - Протекционизъм. Аргументи против свободната търговия, свързани с националното благосъстояние.
  - Международни търговски споразумения. Кратък исторически преглед. Търговски преговори и постигнати резултати.
  - Икономическа интеграция. Зони за свободна търговия и митнически съюзи. Статични и динамични ефекти.
- 7. Международни финансови пазари и финансова глобализация** (1,21), (2,20), (3,2)
- Функции и мотиви за участие на финансовите пазари.
  - Видове финансови пазари. Финансови инвеститори.
  - Международен капиталов пазар. Структура и инструменти на международния капиталов пазар.
  - Международно банкиране. Регулиране на международното банкиране.
- 8. Международен валутен пазар** (1,20), (2,14)
- Валутен пазар. Спот и форуърден валутен пазар. Участници и мотиви за участие.
  - Търсене и предлагане на валутни активи. Връзка между валутния курс и лихвените проценти.
  - Равновесие на валутния пазар. Условия за лихвен паритет.
  - Роля на очакванията и волатилност на валутните курсове.
- 9. Международни валутни системи** (1,29), (2,19)
- Златен стандарт. Еволюция на златния стандарт. Предимства и недостатъци.
  - Бретънуудска система на фиксираните валутни курсове. Принципи на изграждане.
  - Същност и роля на Международния валутен фонд и Световната банка.
  - Споразумение от Ямайка и установяване на система на плаващи валутни курсове.
- 10. Европейска икономическа и парична интеграция** (1,17), (2,21)
- Същност и етапи на изграждане на Европейската парична система.
  - Европейски икономически и паричен съюз. Еврозона.
  - Процес на приемане на еврото. Номинална и реална конвергенция. Оценка на сближаването.

- Теория на оптималната валутна област. Предимства и недостатъци на икономическата интеграция.

11. Валутни режими (1,28), (2,18), (4), (5)

- Предимства и недостатъци на плаващите и фиксираните валутни курсове в съпоставителен план.
- Интервенции на централната банка. Поддържане на фиксирания валутен курс.
- Паричен съвет. Предимства и недостатъци. Организация и функциониране на паричния съвет в България.
- Хибридни валутни режими. Управлявано плаващ валутен курс.

12. Платежен баланс (1,19), (2,13), (7)

- Същност на платежния баланс. Принципи на съставяне.
- Аналитично и стандартно представяне на платежния баланс.
- Сметки на платежния баланс. Двойно счетоводно записване.
- Салда по платежния баланс и връзки между тях.

13. Кейнсиански подход за уравнивяване на платежния баланс в краткосрочен период (1,24), (2,13), (7,14)

- Националният доход в отворена икономика. Спестявания и инвестиции в отворена икономика.
- Макроикономически тъждества в отворена икономика. Подход на абсорбцията.
- Ефекти от промените в съвкупното търсене върху компонентите на платежния баланс.
- Вътрешни и външни дисбаланси. Международни смущения и мултипликационен ефект.

14. Монетарен и портфейлен подход за уравнивяване на платежния баланс и валутния курс в дългосрочен период (1,22), (2,16), (7,14)

- Парично равновесие и компоненти на платежния баланс. Монетарен подход за определяне на валутния курс.
- Фундаментално уравнение на монетарния подход, базирано на паритета на покупателната способност. Номинален и реален валутен курс.
- Портфейлен подход към платежния баланс и валутния курс.
- Валутен курс и очаквания. „Изстрелващ” ефект на Дорнбуш.

15. Външен дълг (6,1), (6,5)

- Дефиниции за външния дълг. Ефекти от заемането на външен дълг. Връзка между равнищата на външен дълг и икономическия растеж.
- Недостиг в платежния баланс. Възможности за неговото компенсиране.
- Възможности за реструктуриране на външния дълг.
- Негативни последици от прекомерното външно задлъжняване. Ситуационни и оценъчни показатели (основни индикатори)

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Appleyard, D., A. Field (2010), International Economics, Eight Edition, McGraw-Hill Irwin, New York

2. Krugman, P., M. Obstfeld, M. Melitz (2015), International Economics, Ninth Edition, Addison-Wesley, Pearson
3. Петранов, Ст. (2015), Инвестиции /Теория и практика на финансовите инструменти и пазари/, Изд. „Класика и стил”, София

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

4. Аврамов, Р. (1999), Паричен съвет и финансови кризи – опитът на България, Дискусионни материали на БНБ, 6/1999:
http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_publication/discussion_199906_bg.pdf
5. Добрев, Д. (1999), Паричният съвет в България: устройство, особености и управление на валутния резерв, Дискусионни материали на БНБ, 9/1999:
http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_publication/discussion_199909_bg.pdf
6. Минасян, Г. (2007), Външен дълг (теория, практика, управление), Изд. „Сиела”, София
7. International Monetary Fund (2009), Balance of Payments and International Investment Position Manual, Sixth Edition:
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>

Забележка: Числата в скобите след всяка тема от конспекта обозначават номера на заглавието от списъка с литературни източници и раздела (главата) от него, който се препоръчва за подготовка по съответната тема. Посочената литература може да бъде намерена в библиотеката на Стопанския факултет.

м. януари 2019 г.

Катедра „Икономика”